

Państwa nordyckie: wspólna wizja rozwoju współpracy obronnej

Jacek Tarociński

30 kwietnia ministrowie obrony Danii, Finlandii, Islandii, Norwegii i Szwecji podpisali dokument określający ogólną wspólną wizję rozwoju nordyckiej współpracy obronnej do 2030 r. w ramach nordyckiego formatu kooperacji wojskowej NORDEFCO. Współpraca w tym formacie ma zostać ściślej zsynchronizowana z regionalnym planowaniem obronnym NATO. Państwa nordyckie chcą to osiągnąć dzięki intensyfikacji dialogu strategicznego (w zakresie świadomości sytuacyjnej i zarządzania eskalacją), uzyskaniu zdolności do dowodzenia wspólnymi i połączonymi operacjami, współpracy w obszarach przyjmowania wojsk sojuszników i wsparcia logistycznego oraz poprawie mobilności wojskowej. Ponadto w celu zwiększenia interoperacyjności i zabezpieczenia łańcuchów dostaw państwa chcą pogłębić kooperację w dziedzinie pozyskiwania uzbrojenia i sprzętu wojskowego (UiSW), w tym wspólnych zakupów oraz wzmocnienia nordyckiej bazy przemysłowej. W deklaracji zastrzeżono, że rozwój ten ma się odbywać zgodnie z procedurami NATO, potrzebami operacyjnymi państw NORDEFCO oraz narzędziami i inicjatywami UE.

NORDEFCO powstało w 2009 r. Nordycka współpraca wojskowa miała być częściowym panaceum na zbyt niskie w stosunku do potrzeb wydatki obronne państw w niej uczestniczących, a także zwiększyć efektywność i przynieść oszczędności w rozwijaniu zdolności sił zbrojnych. Zarazem jednak stanowiła też format kooperacji dla podobnie postrzegających wyzwania w polityce bezpieczeństwa państw regionu, spośród których tylko Norwegia, Dania i Islandia należały do NATO, podczas gdy Szwecja i Finlandia pozostawały poza Sojuszem.

Komentarz

- Przystąpienie Finlandii i Szwecji do NATO zasadniczo zmieniło uwarunkowania nordyckiej kooperacji wojskowej. Podpisana wspólna wizja rozwoju NORDEFCO w zamyśle dostosowuje ten format do współpracy w ramach NATO i może w dużej mierze przeformułować go w zintegrowany wojskowo regionalny filar Sojuszu. W ramach natowskiego planowania obronnego wszystkie państwa nordyckie chciałyby zostać włączone do planu obejmującego Europę Północną i podporządkowane Sojusznictwu Dowództwu Sił Połączonych NATO w Norfolk (USA), kiedy będzie ono już organizacyjnie gotowe. We wrześniu 2023 r. apelował o to do naczelnego dowódcy sił sojuszników w Europie (SACEUR) minister obrony Norwegii, powołując się na ocenę szefów obrony wszystkich państw nordyckich. Według obecnych planów obronnych Norwegia i Dania

należą do północnego teatru działań (europejska część Arktyki i północny Atlantyk) i są podporządkowane dowództwu w Norfolk. Szwecja i Finlandia zostały natomiast przypisane do planu obejmującego Europę od państw bałtyckich po Alpy i podlegają Dowództwu Sił Połączonych w Brunssum.

- Aktualnie wszystkie państwa regionu należą do NATO i już wydają 2% PKB na obronność (Finlandia, Szwecja) bądź planują zwiększenie wydatków (Dania, Norwegia) do tego poziomu jeszcze w tym roku. Norwegia, Dania i Szwecja dysponują wojskami lądowymi o porównywalnej wielkości i uzbrojeniem tego samego typu (wszystkie używają np. czołgów z rodziny Leopard 2, bojowych wozów piechoty z rodziny CV90 oraz granatników Carl Gustaf), które częściowo produkowane jest na ich terytorium (głównie w Szwecji). Teoretycznie realizacja wizji zacieśnienia współpracy w wymienionych obszarach nie powinna stanowić dużego wyzwania, tym bardziej że w wielu z nich jest to kontynuacja kooperacji trwającej od lat. Realizacja wspólnych zakupów UiSW (np. bojowych wozów piechoty, czołgów, wyposażenia osobistego czy uzbrojenia lotniczego) może potencjalnie przynieść wszystkim tym państwom duże korzyści – pozwoli bowiem osiągnąć efekt skali, a co za tym idzie obniżyć koszty nie tylko jego nabycia, lecz także utrzymania.
- Dotychczasowy 15-letni dorobek formatu NORDEFCO był niejednoznaczny. Do niewątpliwych sukcesów należało zwiększenie koordynacji ćwiczeń wojskowych państw nordyckich oraz zacieśnienie interoperacyjności, szczególnie w siłach powietrznych, m.in. za sprawą wspólnych ćwiczeń i wykorzystania wspólnych baz lotniczych. Udało się to urzeczywistnić głównie dzięki zawarciu umów dwustronnych i trójstronnych, niemniej procesy te ułatwiła wcześniejsza współpraca w ramach NORDEFCO. Zarazem jednak nie zmaterializowały się wspólne zakupy UiSW, a działania na rzecz pogłębienia kooperacji często sprowadzały się do wieloletnich i bezowocnych dyskusji. Najbardziej widocznym sukcesem współpracy w ramach NORDEFCO jest wspólny nordycki mundur. W ciągu 15 lat istnienia inicjatywy to jedyny wspólny zakup – jego implementacja będzie trwała do 2028 r.